

Η ιστορία μου, οι ιστορίες μου, η ιστορία μας, οι ιστορίες μας

Φύλλα Εργασίας

Ιστορία Γ' Τάξης
Δημοτικού
Μέρος Β'

- ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ:** «*Η ιστορία μου, οι ιστορίες μου, η ιστορία μας, οι ιστορίες μας*»
– Φύλλα Εργασίας
Μέρος Β΄
- ΤΑΞΗ:** Γ΄ δημοτικού
- Συγγραφή:** Δρ. Χαρά Μακρυγιάννη, *Λειτουργός Παιδαγωγικού Ινστιτούτου*
Λούκας Περικλέους, *Λειτουργός Γραφείου Αναλυτικών Προγραμμάτων*
Αντώνης Τινής, *Λειτουργός Γραφείου Αναλυτικών Προγραμμάτων*
Κλειώ Φλουρέντζου, *Λειτουργός Γραφείου Αναλυτικών Προγραμμάτων*
- Εποπτεία:** Γιώργος Σ. Γεωργίου, *Επιθεωρητής Δημοτικής Εκπαίδευσης*
- Γλωσσική επιμέλεια:** Μαριάννα Παλάτου Χριστόφια, *Λειτουργός Υπηρεσίας Ανάπτυξης Προγραμμάτων*
- Ηλεκτρονική σελίδωση:** © GRA.DES , www.gra-des.com
- Σχεδιασμός εξωφύλλου:** © GRA.DES , www.gra-des.com
- Επιμέλεια έκδοσης:** Μαρίνα Άστρα Ιωάννου, *Λειτουργός Υπηρεσίας Ανάπτυξης Προγραμμάτων*
- Συντονισμός έκδοσης:** Χρίστος Παρπούνας, *Συντονιστής Υπηρεσίας Ανάπτυξης Προγραμμάτων*

Α΄ έκδοση 2012

Β΄ έκδοση 2015

Ανατύπωση 2016

Εκτύπωση: Cassoulides Masterprinters

© ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ISBN: 978-9963-0-1544-3

Στο εξώφυλλο χρησιμοποιήθηκε ανακυκλωμένο χαρτί σε ποσοστό τουλάχιστον 50%, προερχόμενο από διαχείριση απορριμμάτων χαρτιού. Το υπόλοιπο ποσοστό προέρχεται από υπεύθυνη διαχείριση δασών.

Πρόλογος

Αγαπητά παιδιά

Το υλικό που κρατάτε στα χέρια σας στόχο έχει να σας βοηθήσει να εξερευνήσετε, μέσα από το μάθημα της Ιστορίας, τη ζωή των ανθρώπων στην Κύπρο και σε άλλα μέρη του κόσμου, σε εποχές πολύ μακρινές. Μελετώντας διάφορα είδη πηγών θα ανακαλύψετε όχι μόνο στοιχεία για το πώς ζούσαν οι άνθρωποι πριν από χιλιάδες χρόνια, αλλά και για το πώς εμείς σήμερα μαθαίνουμε για το παρελθόν. Θα δείτε, επίσης, πόσο συναρπαστική είναι η μελέτη του παρελθόντος και θα γνωρίσετε τρόπους με τους οποίους η Ιστορία μπορεί να μας βοηθήσει να καταλάβουμε πολλά πράγματα για το παρελθόν, το παρόν αλλά και το μέλλον.

Ελπιδοφόρος Νεοκλέους
Διευθυντής Δημοτικής Εκπαίδευσης

Εισαγωγικό Σημείωμα

Αγαπητοί μας φίλοι και φίλες,

Από πού πήραμε το όνομά μας; Ποιοι ήμασταν πριν από πέντε χρόνια; Ποιοι θα είμαστε σε είκοσι χρόνια; Γιατί έχει αυτό το όνομα το σχολείο μας; Πώς εργάζονται οι αρχαιολόγοι; Πώς μαθαίνουμε για το παρελθόν; Πώς μετακινούμαστε σήμερα και πώς μετακινούνταν οι άνθρωποι στο παρελθόν; Πώς περνούμε τη μέρα μας σήμερα και πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι στο παρελθόν; Τι σκεφτόμαστε και πώς εκφράζουμε τις ιδέες μας σήμερα και τι σκέφτονται και πώς εξέφραζαν τις ιδέες τους οι άνθρωποι στο παρελθόν; Πώς οργανωνόμαστε σήμερα και πώς οργανώνονταν οι άνθρωποι της Παλαιολιθικής, της Νεολιθικής, της Εποχής του Χαλκού;

Με αυτά και άλλα συναρπαστικά ερωτήματα θα ασχοληθούμε κατά τη φετινή σχολική χρονιά μέσα από τα Φύλλα Εργασίας *Η ιστορία μου, οι ιστορίες μου, η ιστορία μας, οι ιστορίες μας* και τις Κάρτες Εργασίας *Τι αλλάζει και τι μένει το ίδιο από την Παλαιολιθική Εποχή μέχρι Σήμερα;*, που έχετε στα χέρια σας. Στην προσπάθειά μας να απαντήσουμε αυτά τα ερωτήματα, θα μελετήσουμε πολλές και διαφορετικές πηγές, όπως π.χ. αρχαιολογικά ευρήματα, τα σχολικά μας βιβλία (αλλά και άλλα βιβλία Ιστορίας), πηγές στο διαδίκτυο, αρχαιολογικούς και ιστορικούς χώρους κ.ά.

Τι χρειαζόμαστε; Περιέργεια, κέφι και ενέργεια για πολλές εξερευνήσεις και ανακαλύψεις, ένα μεγάλο Φάκελο Επιτευγμάτων για να τοποθετούμε ότι δημιουργούμε στο μάθημα της Ιστορίας (στο φάκελο θα βάζουμε τα Φύλλα Εργασίας και τις Κάρτες Εργασίας μας και το σχετικό με τα ερωτήματά μας υλικό που θα φέρνουμε στην τάξη).

Τι θα μάθουμε; Θα γνωρίσουμε πώς ήταν η ζωή στο παρελθόν, εντοπίζοντας τι άλλαξε και τι έμεινε το ίδιο από τα πολύ παλιά χρόνια μέχρι σήμερα. Ακόμα, θα μάθουμε πώς να κάνουμε ερωτήσεις και να χρησιμοποιούμε τις πηγές και τα τεκμήρια που μας δίνουν για να καταλήξουμε σε συμπεράσματα, πώς να εξετάζουμε διαφορές και διαφορετικές απόψεις για να διαμορφώσουμε τη δική μας άποψη. Θα δούμε επίσης πόσο σημαντικό είναι να αναθεωρούμε τη δική μας άποψη όταν μέσα από νέα τεκμήρια ανακαλύπτουμε νέες πληροφορίες. Θα μας δοθεί η ευκαιρία να διερευνήσουμε τις αιτίες και τα αποτελέσματα των αποφάσεων που πήραν οι άνθρωποι και να αξιολογήσουμε αυτές τις αποφάσεις τους με βάση τα δεδομένα της συγκεκριμένης περιόδου. Θα αναπτύξουμε ικανότητες που θα μας χρειαστούν και σε άλλα σχολικά μαθήματα, αλλά και στη ζωή μας έξω από το σχολείο, όπως για παράδειγμα το πώς να δίνουμε τεκμηριωμένες απαντήσεις, να επιχειρηματολογούμε και να εκφράζουμε την άποψή μας με διάφορους τρόπους: με γραπτό ή προφορικό λόγο, με τη βοήθεια της τεχνολογίας, μέσα από το δράμα και την τέχνη. Θα γίνουμε πιο ενημερωμένα άτομα, αφού θα αρχίσουμε να καταλαβαίνουμε τις ιστορικές πληροφορίες που υπάρχουν γύρω μας, όπως για παράδειγμα σε μια σειρά κινουμένων σχεδίων, μια ταινία, μια διαφήμιση, ένα ηλεκτρονικό παιχνίδι και θα είμαστε σε θέση να διακρίνουμε μέσα σ' αυτά την ιστορική γνώση από τη φαντασία, μαζί κι ένα σωρό άλλα πράγματα. Καλή αρχή!

Η Ομάδα Ιστορίας για το Δημοτικό Σχολείο

Η ιστορία μου, οι ιστορίες μου, η ιστορία μας, οι ιστορίες μας

Μέρος Α΄

Εισαγωγική Ενότητα

Επισκοπήσεις

Παλαιολιθική Εποχή

Μέρος Β΄

Πρόλογος

σελίδα 3

Εισαγωγικό Σημείωμα

σελίδα 4

Περιεχόμενα

σελίδα 5

Νεολιθική Εποχή

σελίδα 7

Πώς και γιατί μετακινούμαστε;

σελίδα 9

Πώς περνάμε τη μέρα μας;

σελίδα 17

Τι σκεφτόμαστε;

σελίδα 23

Πώς οργανωνόμαστε;

σελίδα 43

Μέρος Γ΄

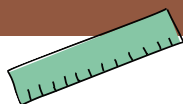
Εποχή του Χαλκού

Τι αλλάζει και τι μένει το ίδιο από την Παλαιολιθική Εποχή μέχρι Σήμερα;

Νεολιθική Εποχή

Γιατί μετακινούνταν οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής; Πώς μετακινούνταν; Πού έκτιζαν τα σπίτια τους;

Πώς επέλεγαν τα μέρη στα οποία έφτιαχναν την κατοικία τους οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής; Παρατηρώ το πιο κάτω σκίτσο, συζητώ τις ιδέες μου με το παιδί που κάθεται δίπλα μου και συμπληρώνω τον πίνακα που ακολουθεί.

Καλά κάναμε και χτίσαμε τα σπίτια μας ψηλά στο λόφο.

Πού έκτιζαν τις κατοικίες τους οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;

Λόγοι για τους οποίους έκτιζαν εκεί τις κατοικίες τους
(γράφουμε όσους περισσότερους λόγους μπορούμε να σκεφτούμε)

Έκτιζαν τις κατοικίες τους κοντά σε δάσος.

Έκτιζαν τις κατοικίες τους πάνω σε λόφο.

Έκτιζαν τις κατοικίες τους κοντά σε ποτάμι.

Έκτιζαν τις κατοικίες τους σε πεδιάδες.

Γιατί μετακινούνταν οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής; Πώς μετακινούνταν; Πού έκτιζαν τα σπίτια τους;

Πώς μετακινούνταν οι άνθρωποι στη στεριά και τη θάλασσα κατά τη Νεολιθική Εποχή; Μελετώ τις φωτογραφίες και το κείμενο και σημειώνω τις απαντήσεις μου.

Οι φωτογραφίες παρουσιάζουν αντίγραφο «παπυρέλλας» που βρίσκεται στο Δημοτικό Μουσείο «Θάλασσα», Αγία Νάπα, Αμμοχώστου. Η συγκεκριμένη παπυρέλλα (ίδια και στις δύο φωτογραφίες) κατασκευάστηκε από αρχαιολόγους με βάση υποθέσεις που έκαναν.

Πηγή: Γραπτό κείμενο

Από τις αρχαιολογικές ανασκαφές στην Κύπρο έχουν βρεθεί πολλά ευρήματα της Νεολιθικής Εποχής όπως διάφορα εργαλεία, αγγεία, κοσμήματα, οικίες και τάφοι. Δεν έχουν βρεθεί μέχρι σήμερα κατάλοιπα από μέσα μετακίνησης (άμαξες ή τροχοί), ούτε και οστά αλόγων. Οι αρχαιολόγοι υποθέτουν ότι η μετακίνηση στη θάλασσα γινόταν με σχεδίες φτιαγμένες από πάπυρο («παπυρέλλες») χωρίς όμως να έχουν βρεθεί σήμερα κατάλοιπα από τέτοιες σχεδίες.

1. Πώς μετακινούνταν οι άνθρωποι από τις γύρω περιοχές στην Κύπρο;

Ποιες δυσκολίες άραγε να αντιμετώπιζαν οι άνθρωποι κατά τη μετακίνησή τους από τις γύρω χώρες στην Κύπρο;

2. Πώς μετακινούνταν οι άνθρωποι από τη μια περιοχή της Κύπρου στην άλλη;

Ποιες δυσκολίες άραγε να αντιμετώπιζαν οι άνθρωποι κατά τη μετακίνησή τους από τη μια περιοχή της Κύπρου στην άλλη;

Πώς έκτιζαν τα σπίτια τους οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;

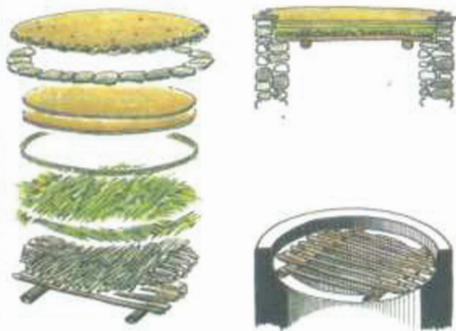
Πώς έκτιζαν τα σπίτια τους οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;
 Παρατηρώ προσεκτικά τις πιο κάτω φωτογραφίες και συμπληρώνω τον πίνακα που ακολουθεί. Συγκρίνω τις απαντήσεις μου με τα παιδιά που κάθονται δίπλα μου.

Κάτοψη οικίας στη Χοιροκοιτία
 Πηγή φωτογραφίας: Σχολικό βιβλίο Ιστορίας, Ο Άνθρωπος και η Ιστορία του. Από τον λίθο στον πηλό, Τάξη Γ', ΥΑΠ, ΥΠΠ Κύπρου, σ. 45.

Αναπαράσταση οικίας με βάση τα ευρήματα στην περιοχή Σηλλουρόκαμπος - Παρεκκλησιά.
 Πηγή σκίτσου: Hadjisavvas, S. (Ed.) (2010). Cyprus at the Crossroad of civilisations. [Κύπρος: Σταυροδρόμι των Πολιτισμών]. Nicosia: The government of the Republic of Cyprus.

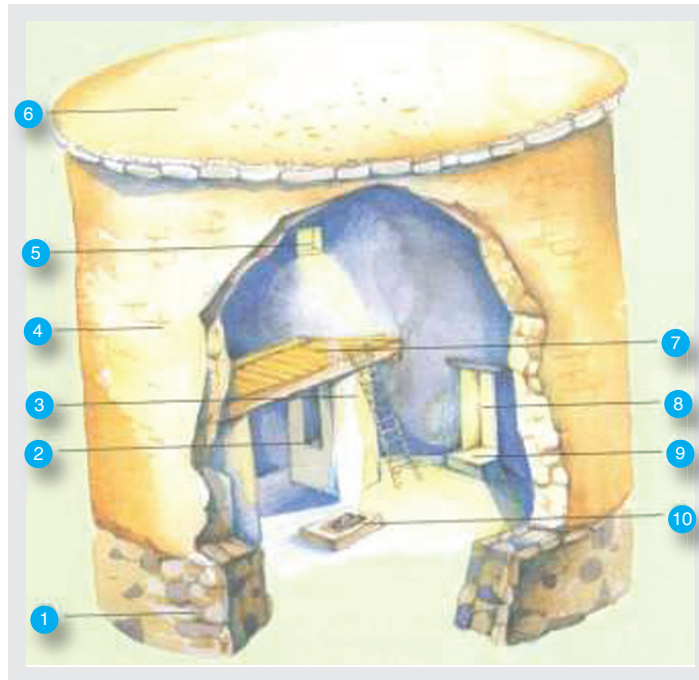
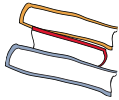
Σχέδιο στέγης οικίας
 Πηγή: Σχολικό βιβλίο Ιστορίας, Ο Άνθρωπος και η Ιστορία του. Από τον λίθο στον πηλό, Τάξη Γ', ΥΑΠ, ΥΠΠ Κύπρου, σ. 44.

Υλικό	Από πού έπαιρναν αυτό το υλικό οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;
Πέτρες	

Πώς έκτιζαν τα σπίτια τους οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;
Οι οικίες του οικισμού της Χοιροκοιτίας

Παρατηρώ την αναπαράσταση μιας οικίας (σπιτιού) από τον οικισμό της Χοιροκοιτίας. Συμπληρώνω τον πιο κάτω πίνακα. Μετά, συγκρίνω τις απαντήσεις μου με τα παιδιά που κάθονται δίπλα μου.

Τι λέτε, φτιάχνουμε κι εμείς νεολιθικά σπιτάκια της Χοιροκοιτίας; Τι υλικά άραγε θα χρειαστούμε; Πού θα τα βρούμε;

Μέρος του σπιτιού	Σε τι χρησίμεινε;
1. Πέτρινος τοίχος / θεμέλιο	
2. Κούφωμα	
3. Πέτρινος σύλος στήριξης	
4. Τοίχος από πλιθάρι	
5. Μικρό παράθυρο	
6. Στέγη	
7. Μεσοπάτωμα ή ημιώροφος	
8. Πόρτα	
9. Κατώφλι	
10. Εστία	

Νεολιθικοί οικισμοί στην Κύπρο και τον υπόλοιπο κόσμο

Πώς έμοιαζαν οι νεολιθικοί οικισμοί σε άλλα μέρη του κόσμου;
Εντοπίζω, στις πιο κάτω φωτογραφίες και αναπαραστάσεις, ομοιότητες και διαφορές των οικισμών αυτών με τον οικισμό της Χοιροκοιτίας.

Σέσκλο (σημερινή Ελλάδα)

Κατάλοιπα του νεολιθικού οικισμού του Σέσκλου
Πηγή φωτογραφίας: Σχολικό βιβλίο Ιστορία Γ Δημοτικού. Από τη Μυθολογία στην Ιστορία, Εκδόσεις ΙΤΥΕ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ», σ. 106.

Αναπαράσταση οικιών του Σέσκλου
Πηγή σκίτσου: Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Τόμος Α', σ. 61. Εκδοτική Αθηνών ΑΕ

Ομοιότητες με τη Χοιροκοιτία

Διαφορές με τη Χοιροκοιτία

Δισπηλιό (σημερινή Ελλάδα)

Ανακατασκευασμένη οικία από τον νεολιθικό οικισμό του Δισπηλιού. Πηγή φωτογραφίας:
<http://www.fhw.gr/chronos/01/en/gallery/nl/dispilio/disp2.html>

Ανακατασκευασμένη οικία από τον νεολιθικό οικισμό του Δισπηλιού. Πηγή φωτογραφίας: σχολικό βιβλίο «Ιστορία Γ Δημοτικού: Από τη Μυθολογία στην Ιστορία», έκδοση ΙΤΥΕ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ», σ. 106

Ομοιότητες με τη Χοιροκοιτία

Διαφορές με τη Χοιροκοιτία

Όρκνεϊ - Orkney (σημερινή Σκωτία)

Κατάλοιπα οικιών του νεολιθικού οικισμού Όρκνεϊ
Πηγή φωτογραφίας:
<http://www.orkneyjar.com/history/skarabrae/index.html>

Αναπαράσταση οικίας του νεολιθικού Όρκνεϊ
Πηγή σκίτσου: <http://www.orkneyjar.com/history/stonehall.htm>

Ομοιότητες με τη Χοιροκοιτία

Διαφορές με τη Χοιροκοιτία

Ιεριχώ (σημερινό Ισραήλ)

Αναπαράσταση οικίας από το νεολιθικό οικισμό της Ιεριχού
Πηγή σκίτσου: www.en.wikipedia.org/wiki/Jericho

Κατάλοιπα οικίας από τη νεολιθική Ιεριχώ
Πηγή φωτογραφίας: www.en.wikipedia.org/wiki/Jericho

Ομοιότητες με τη Χοιροκοιτία

Διαφορές με τη Χοιροκοιτία

Νεολιθικοί οικισμοί στην Κύπρο και τον υπόλοιπο κόσμο

Τσαταλχουγιούκ - Catalhöyük (σημερινή Τουρκία)

Εσωτερικό οικίας (ανακατασκευή από αρχαιολόγους)
Πηγή σκίτσου: <http://www.catalhoyuk.com/>

Αναπαράσταση νεολιθικού οικισμού Τσαταλχουγιούκ
Πηγή σκίτσου: <http://myweb.tiscali.co.uk/jghsillustration>

Ομοιότητες με τη Χοιροκοιτία

Διαφορές με τη Χοιροκοιτία

Λίμνη Βαβίλ - Wauwil (σημερινή Ελβετία)

Ανακατασκευή οικίας νεολιθικού οικισμού σε λίμνη της Ελβετίας
Πηγή φωτογραφίας:
http://www.swissinfo.ch/eng/Specials/UNESCO-World_Heritage/Sites_in_Switzerland.html?cid=7907086

Ομοιότητες με τη Χοιροκοιτία

Διαφορές με τη Χοιροκοιτία

Ποια τεχνολογία (εργαλεία) χρησιμοποιούσαν οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;

Ωχ! Οι καρτέλες των νεολιθικών ευρημάτων μπερδεύτηκαν!
Αντιστοιχίζω τα ευρήματα με τις καρτέλες τους, γράφοντας πάνω στην κάθε καρτέλα τον αριθμό του ευρήματος.

1. Από λίθο (πέτρα)

2. Από λίθο (πέτρα)

3. Κομμάτι από κέρατο κατσίκας

4. Από λίθο (πέτρα) - πικρόλιθο

5. Από κοχύλια και λίθο (πέτρα)

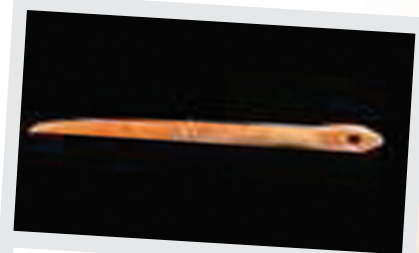
6. Από πηλό

7. Από λίθο (πέτρα)

8. Από λίθο (πέτρα)

9. Από οστό (κόκκαλο)

Ποια τεχνολογία (εργαλεία) χρησιμοποιούσαν οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;

Περιδέραιο φτιαγμένο από κοχύλια και λίθο (Σουσκιού, Πάφο)

Λίθινο αγγείο (Καλαβασός - Τέντα)

Πήλινο αγγείο με «κτενιστή» διακόσμηση (Σωτήρα)

Κοκάλινη (οστέινη) βελόνα (Χοιροκοιτία)

Κοφτερές λίθινες λεπίδες (Παρεκκλησιά-Σιηλλουρόκαμπος)

Σταυρόσχημο ειδώλιο από πικρόλιθο, που παριστάνει δύο ανθρώπινες μορφές (επαρχία Πάφου)

Μυλόπετρα (λίθινο γουδί) για το άλεσμα των σπόρων (Νησιά-Πρωταράς)

Ειδώλιο από λίθο που παριστάνει ανθρώπινη μορφή (Χοιροκοιτία)

Κομμάτι από κέρατο κατσίκας (Παρεκκλησιά - Σιηλλουρόκαμπος)

Ποια τεχνολογία (εργαλεία) χρησιμοποιούσαν οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;

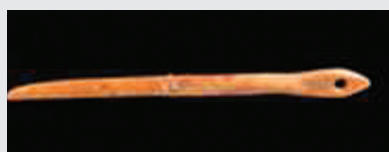
Τι έχει αλλάξει και τι έχει μείνει το ίδιο;

Παρατηρώ τα νεολιθικά ευρήματα. Σκέφτομαι πώς τα χρησιμοποιούσαν οι νεολιθικοί άνθρωποι. Μετά, σημειώνω, ζωγραφίζω ή κολλώ εικόνες και φωτογραφίες σημερινών αντικειμένων που έχουν την ίδια ή παρόμοια χρήση.

Αντικείμενα Νεολιθικής Εποχής

Λεπίδες από λίθο (οψιανό)
(Σηλλουρόκαμπος-Παρεκκλησιά)

Κοκάλινη (οστέινη)
βελόνα (Χοιροκοιτία)

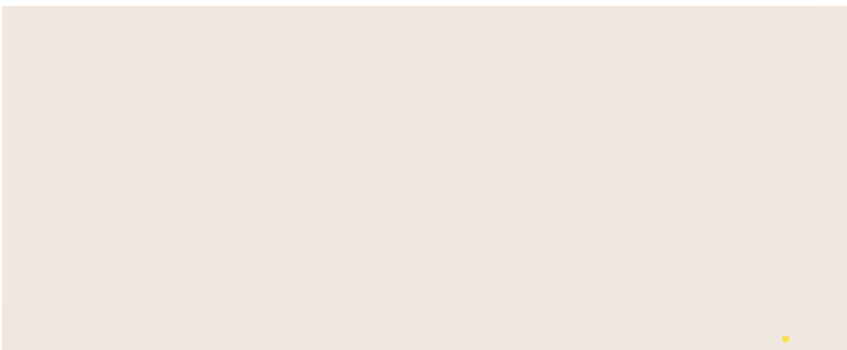
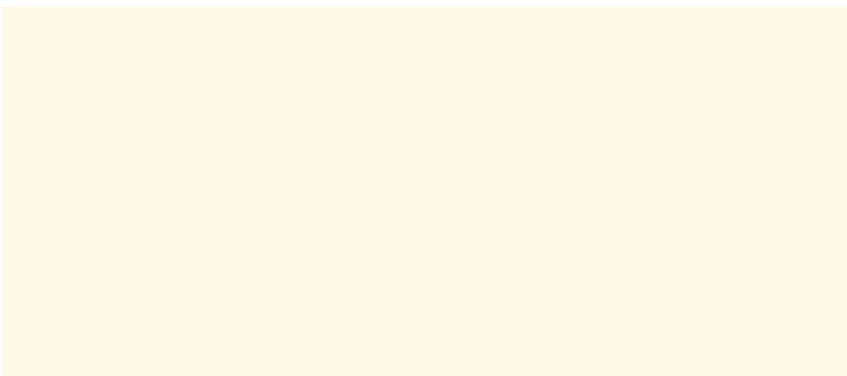
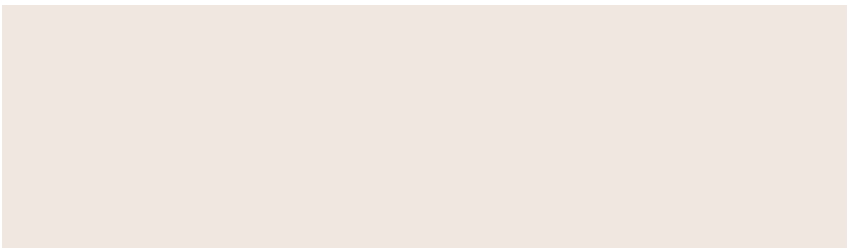
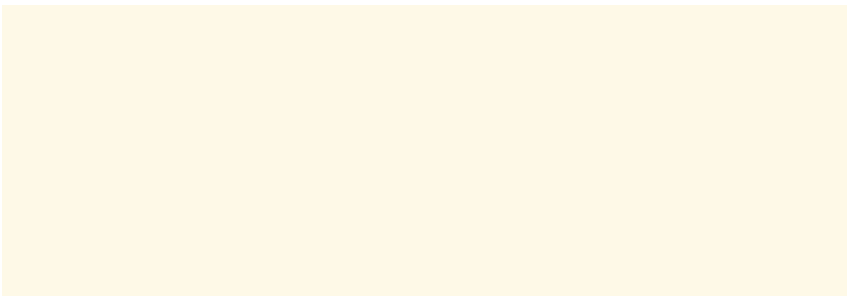

Περιδέραιο φτιαγμένο από κοχύλια
και λίθο (Σουσκιού, Πάφος)

Λίθινο δοχείο με λαβή

Αντικείμενα που χρησιμοποιούμε σήμερα για τον ίδιο ή παρόμοιο σκοπό

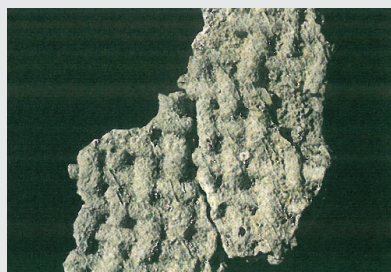
Ποια τεχνολογία (εργαλεία) χρησιμοποιούσαν οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;

Αντικείμενα Νεολιθικής Εποχής

Μυλόπετρα (λίθινο γουδί και γουδοχέρι) για το άλεσμα των σπόρων (Νησιά - Πρωταράς)

Αντικείμενα που χρησιμοποιούμε σήμερα για τον ίδιο ή παρόμοιο σκοπό

Απολίθωμα από κομμάτι υφάσματος, πιθανότατα μαλλί προβάτου (Χοιροκοιτία)

Παρουσιάζω την εργασία μου στα παιδιά που κάθονται δίπλα μου. Συγκρίνουμε και συζητούμε αυτά που έχουμε συμπληρώσει.

Τα παιδιά του Δημοτικού Σχολείου Ερήμης στον αρχαιολογικό χώρο της κοινότητάς τους.

Πηγή φωτογραφιών: Αρχείο Εφαρμογών ΝΑΠ Ιστορίας Δημοτικής Εκπαίδευσης.

Πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής; Τι έτρωγαν και τι φορούσαν;

Ανακρίνω τα πιο κάτω ευρήματα και σημειώνω τις σκέψεις μου.

Λέξεις που θα μου φανούν χρήσιμες: αποκλείεται, δεν υπάρχουν ενδείξεις, ίσως, μάλλον, πιθανόν, πιθανότατα, όλες οι ενδείξεις φανερώνουν πως, σίγουρα.

Ευρήματα
(Πηγές)

Τι μπορούν να μας πουν τα ευρήματα για τις ασχολίες, τη διατροφή και την ένδυση των ανθρώπων της Νεολιθικής Εποχής, στην Ελλάδα;

Βελόνες από οστά (κόκαλα) ελαφιού και άλλων ζώων

Βέλος, λεπίδες, δρεπάνι από λίθο, ξύλο και δέρμα ζώων

Πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;
Τι έτρωγαν και τι φορούσαν;

Ευρήματα (Πηγές)

Τι μπορούν να μας πουν τα ευρήματα για τις ασχολίες, τη διατροφή και την ένδυση των ανθρώπων της Νεολιθικής Εποχής, στην Ελλάδα;

Αγγεία (δοχεία) για διάφορες χρήσεις

Κοσμήματα από κοχύλια

Σφοντύλι και πηνία (κουβαρίστρες) από πηλό (αναπαράσταση)

- Συγκρίνω τις σημειώσεις μου με αυτές των παιδιών που κάθονται δίπλα μου.
- Συζητούμε και προσθέτουμε στο φύλλο μας πληροφορίες, τις οποίες να μην έχουμε πιθανώς εντοπίσει.
- Στη συνέχεια, εντοπίζουμε κι άλλες πηγές για το πώς περνούσαν τη μέρα τους οι νεολιθικοί άνθρωποι.

Τι σκέφτονταν οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;

Τι μπορεί να μας πει η αναπαράσταση ενός νεολιθικού οικισμού για τις σημαντικότερες σκέψεις και ανησυχίες των ανθρώπων που ζούσαν στον συγκεκριμένο χώρο; Σημειώνω τις παρατηρήσεις και τις υποθέσεις μου πάνω στην εικόνα. Συγκρίνω και συζητώ τις σημειώσεις μου με το παιδί που κάθεται δίπλα μου. Αποφασίζουμε με ποιο τρόπο θα παρουσιάσουμε τις παρατηρήσεις και τις υποθέσεις μας στα υπόλοιπα παιδιά της τάξης μας.

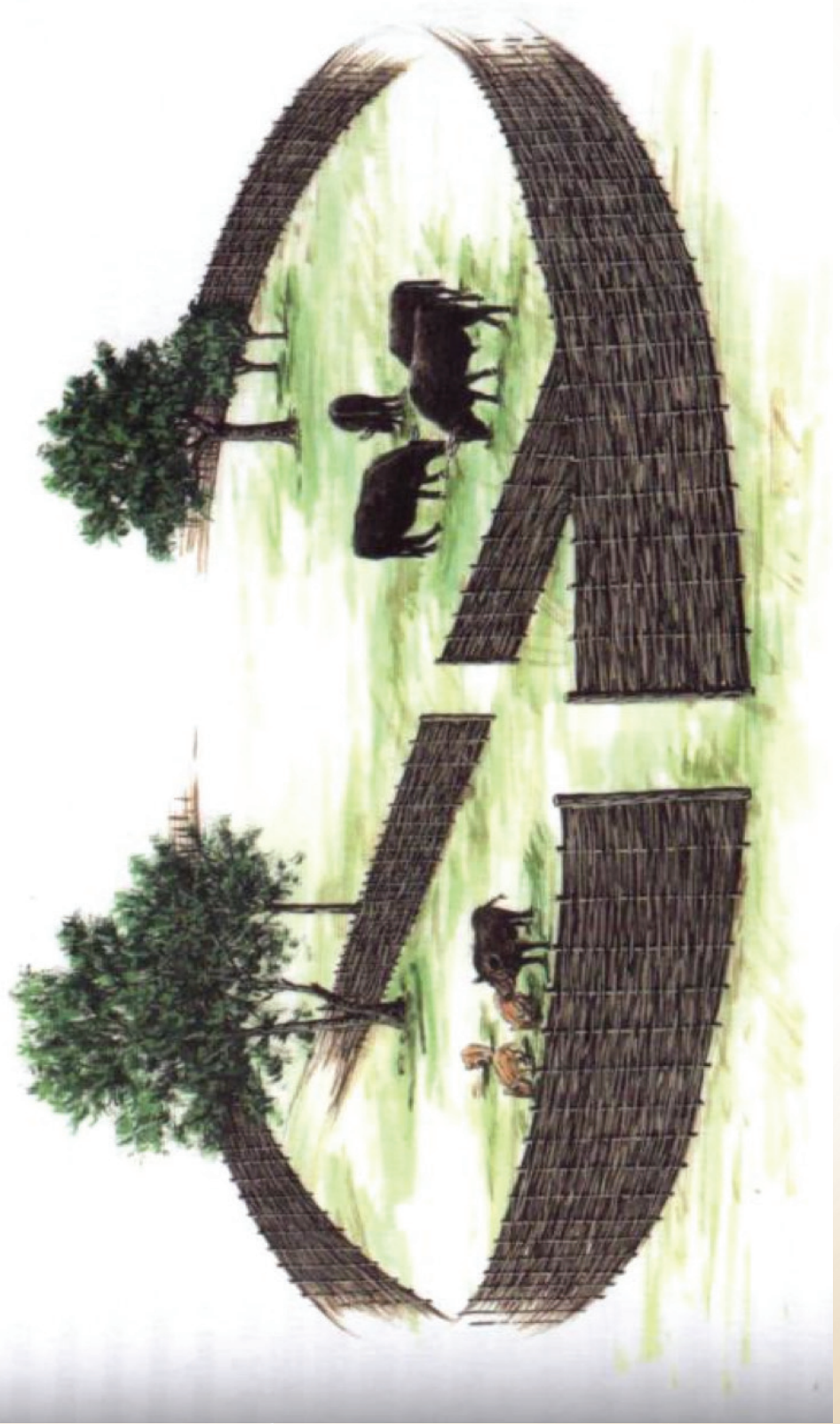
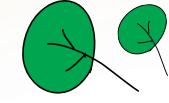
Πηγή 1:
Αναπαράσταση από
τον οικισμό
Σηλλυρούκαμπτου

Hadjisavvas, S. (Ed.) (2010).
Cyprus at the Crossroad of civil-
izations. [Κύπρος: Σταυροδρόμι
των Πολιτισμών]. Nicosia: The
government of the Republic of
Cyprus, σ. 32.

Τι σκέφτονταν οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;

Τι μπορεί να μας πει η αναπαράσταση αυτή για τις σημαντικότερες σκέψεις και ανησυχίες των ανθρώπων του οικισμού του Σηλλουρόκαμπου;

Πηγή 2:
Αναπαράσταση
φράκτη με ζώα από
τον οικισμό
Σηλλουρόκαμπου

Jean Guillaime, François Briois,
Jean-Denis Vigne (Eds)
Shillourokambos, un établissement
néolithique pré-céramique à
Chypre les fouilles du secteur 1,
Paris: Errance, σ. 687.

Ποιες άλλες ερωτήσεις χρειάζεται να κάνουμε;

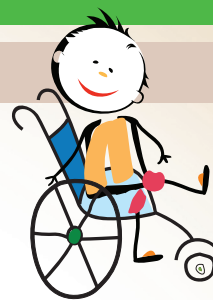
Τι δεν μπορεί να μας πει η πηγή;

Τι μπορούμε να υποθέσουμε;

Τι μας λείπει η πηγή;

Τι σκέφτονταν οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;

Τι μπορεί να μας αποκαλύψει η Πηγή 3 για τον τρόπο που ίσως να σκέφτονταν οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;

Πηγή 3: Φωτογραφία νεολιθικής ταφής στον οικισμό Σηλλουρόκαμπου – οστά ανθρώπου και ζώου στον ίδιο τάφο

Ιστοσελίδα iKypros, 09/04/2004,

<http://mykypros.com/cgi-bin/hweb?-A=4612,printer.html&-V=iKypros>

Τι σκέφτονταν οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;

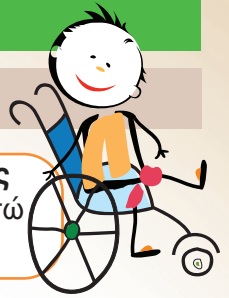
Τι μπορεί να μας αποκαλύψει η Πηγή 4 για τον τρόπο που ίσως να σκέφτονταν οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;

Πηγή 4: Αναπαράσταση ανθρώπου και γάτας μαζί σε τάφο από τον νεολιθικό οικισμό Σηλλουρόκαμπου.

Hadjisavvas, S. (Ed.) (2010). *Cyprus at the Crossroad of civilisations*. [Κύπρος: Σταυροδρόμι των Πολιτισμών]. Nicosia: The government of the Republic of Cyprus

Τι σκέφτονταν οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;

Τι πίστευαν αρχικά οι ειδικοί με βάση τα τεκμήρια που είχαν μέχρι πρότινος στη διάθεσή τους; Τι τους έκανε να αναθεωρήσουν την άποψή τους; Μελετώ τα δημοσιεύματα που ακολουθούν και σημειώνω τις σκέψεις μου.

Watch One-Minute World News

Last Updated: Thursday, 8 April, 2004, 18:00 GMT 19:00 UK

E-mail this to a friend Printable version

Dig discovery is oldest 'pet cat'

By Paul Rincon
BBC News Online science staff

The oldest known evidence of people keeping cats as pets may have been found by archaeologists.

The discovery of a cat buried with what could be its owner in a Neolithic grave on Cyprus suggests domestication of cats had begun 9,500 years ago.

It was thought the Egyptians were first to domesticate cats, with the earliest evidence dating to 2,000-1,900 BC.

French researchers writing in Science magazine show that the process actually began much earlier than that.

The cats at Shillourokambos may have been like this African wildcat

The evidence comes from the Neolithic, or late stone age, village of Shillourokambos on Cyprus, which was inhabited from the 9th to the 8th millennia BC.

Cat culture

"The cat we found in the grave may have been pre-domesticated - something in between savage and domestic. Alternatively, it's possible it was really domestic," Professor Jean Guilaine, of the CNRS Centre d'Anthropologie in Toulouse, France, told BBC News Online.

"We have this situation of the person and the cat. This same situation of men and dogs are known much earlier from the Natufian culture of Israel which dates to 12-11,000 BC."

The complete cat skeleton was found about 40cm from a human burial. The similar states of preservation and positions of the burials in the ground suggest the person and the cat were buried together.

The person, who is about 30 years of age, but of unknown sex, was buried with offerings such as polished stone, axes, flint tools and ochre pigment.

Based on this the researchers argue that the person was of high status and may have had a special relationship with cats. Cats might have had religious as well as material significance to the Stone Age Cypriots, the French archaeologists add.

'Religious animal'

"It's difficult to say the cat was a religious animal but it probably played a role in the symbolic and imaginative world of these people," Professor Guilaine explained.

Πηγή 5:

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/science/nature/3611453.stm>

[Εκτύπωση]

Σημαντική αρχαιολογική ανακάλυψη για τη σχέση γάτου - ανθρώπου Γάτες ως κατοικίδια είχαν οι αρχαίοι Κύπριοι

Ο σκελετός της γάτας όπως βρέθηκε στον Σηλλουρόκαμπο δίπλα από τον ανθρώπινο σκελετό.

Σημαντική επιστημονική ανακάλυψη που αλλάζει την ιστορία της σχέσης ανθρώπου - γάτας έγινε στην Κύπρο από γάλλους αρχαιολόγους.

Οι αρχαιολόγοι ανακάλυψαν στην περιοχή Σηλλουρόκαμπος, στο χωριό Παρεκκλησιά, κοντά στη Λεμεσό, στοιχεία που αποδεικνύουν ότι η γάτα είχε μεταβληθεί σε κατοικίδιο ζώο πριν από 9.500 χρόνια στην αρχαία Κύπρο και όχι πριν από 5.000 χρόνια στην Αρχαία Αίγυπτο όπως μέχρι τώρα πίστευαν οι ειδικοί.

Οι Γάλλοι ερευνητές με δημοσιεύσεις τους στο περιοδικό Science υποστηρίζουν ότι με βάση το σκελετό της γάτας που βρέθηκε κοντά σε ανθρώπινο σκελετό σε νεολιθικό τάφο στην περιοχή Σηλλουρόκαμπος είναι πολύ πιθανό η εξημέρωση της άγριας γάτας να είχε αρχίσει πολύ νωρίτερα από το 2.000 - 1.900 π.Χ.

Οι Γάλλοι επιστήμονες υποστηρίζουν ότι ο τάφος με το σκελετό της γάτας και του ανθρώπου αποτελεί ένδειξη για την περίοδο εξημέρωσης του ζώου.

Δεδομένου, ότι ο τάφος χρονολογείται μεταξύ του 8.300 και 7.000 προ Χριστού, το εύρημα αυτό θεωρείται ως η πρώτη ιστορική απόδειξη για τη χρήση των γατιών ως κατοικίδια ζώα, εδώ και τουλάχιστον 9.500 χρόνια.

Η μέχρι τώρα επικρατούσα επιστημονική άποψη ήταν ότι η γάτα έγινε κατοικίδιο ζώο από τους αρχαίους Αιγυπτίους πριν από 5.000 χρόνια.

Ο σκελετός της γάτας όπως βρέθηκε στον Σηλλουρόκαμπο

ikypros

Πηγή 6:

<http://mykypros.com/cgi-bin/hweb?-A=4612&-V=ikypros&w=>

Τι σκέφτονταν οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;

Πραγματοποιήθηκε στις ΗΠΑ διάλεξη με στόχο την ανάδειξη και προβολή της κυπριακής πολιτιστικής κληρονομιάς
16/03/2011

Η Πρεσβεία της Κύπρου στις ΗΠΑ σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Smithsonian διοργάνωσε στις 12 Μαρτίου 2011, στην Ουάσινγκτον, διάλεξη στο Εθνικό Μουσείο Φυσικής Ιστορίας του Ινστιτούτου με θέμα «Από Πυγμαίους Ιπποπόταμους Μέχρι Γάτους και Βοοειδή: Οι Πρώτοι Κάτοικοι της Κύπρου και η Μοναδικότητα των Ζώων τους».

Η διάλεξη αποτελεί μέρος μιας σειράς εκδηλώσεων που διοργανώνει η Πρεσβεία της Κυπριακής Δημοκρατίας στις ΗΠΑ με στόχο την ανάδειξη και προβολή της κυπριακής πολιτιστικής κληρονομιάς στην αμερικανική πρωτεύουσα και στο ευρύτερο κοινό στις ΗΠΑ. Οι εκδηλώσεις πραγματοποιούνται σε συνάρτηση με την Έκθεση «Κύπρος: Σταυροδρόμι των Πολιτισμών», η οποία παρουσιάζεται στο Εθνικό Μουσείο Φυσικής Ιστορίας του Ινστιτούτου Smithsonian μέχρι την 1η Μαΐου 2011.

Τη διάλεξη πραγματοποίησε ο δρ Alan H. Simmons, Καθηγητής του Τμήματος Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου της Νεβάδα στο Λας Βέγκας. Τον δρ Simmons παρουσίασε ο Πρέσβης της Κύπρου στις ΗΠΑ κ. Παύλος Αναστασιάδης, ο οποίος αναφέρθηκε στη σημασία τόσο της σειράς διαλέξεων για την Κύπρο όσο και της Έκθεσης «Κύπρος: Σταυροδρόμι των Πολιτισμών». Στη διάλεξη του ο δρ Simmons αναφέρθηκε εκτενώς στις ανασκαφές των αρχαιότερων οικισμών στην Κύπρο και στα ευρήματά τους, που καταδεικνύουν την ιδιαίτερη σχέση των κατοίκων του νησιού με τα ζώα. Υπάρχουν μάλιστα αποδείξεις για την ύπαρξη κατοικίδιων ζώων, συμπεριλαμβανομένης και της αρχαιότερης κατοικίδιας γάτας στον κόσμο που βρέθηκε από Γάλλους αρχαιολόγους στην τοποθεσία «**Σηλλουρόκαμπος**» στην κοινότητα Παρεκκλησιάς.

Ακολούθως, ο κ. Simmons αναφέρθηκε στη σημασία των ανασκαφών και των ευρημάτων για τη διερεύνηση πληθώρας θεμάτων για τη ζωή στην προϊστορική Κύπρο, σημειώνοντας ότι οι κάτοικοι του νησιού είχαν ιδιαίτερη σχέση με ποικιλία ζώων, η οποία τους οδήγησε στο κυνήγι των πυγμαίων ιπποπόταμων, που πιθανό να οδήγησε και στην εξάλειψή τους. Οι πρώτοι κάτοικοι έφεραν μαζί τους διάφορα ζώα, όπως βοοειδή και γάτους, κατά την περίοδο της Νεολιθικής εποχής (8.500 – 5.200 π.Χ.). Σύμφωνα με τον δρ Simmons, οι γάτες και τα βοοειδή πιθανό να διαδραμάτιζαν κάποιο ρόλο σε άγνωστες σε μας τελετουργίες κατά τη συγκεκριμένη περίοδο στην Κύπρο.

Τη διάλεξη, η οποία στέφθηκε με επιτυχία, παρακολούθησαν μέλη του Ινστιτούτου Smithsonian, ακαδημαϊκοί, δημοσιογράφοι και φοιτητές.

Σημειώνεται ότι από τις 29 Σεπτεμβρίου 2010 που η Έκθεση άνοιξε τις πύλες για το κοινό, μέχρι και τις αρχές Μαρτίου 2011, επισκέφθηκαν το Μουσείο 1.865.297 άτομα τα οποία είχαν την ευκαιρία να θαυμάσουν τους θησαυρούς της Κύπρου.

Πηγή 7: Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών Κυπριακής Δημοκρατίας

<http://www.moi.gov.cy/moi/pio>

- «Σημαντική επιστημονική ανακάλυψη που αλλάζει την ιστορία της σχέσης ανθρώπου - γάτας έγινε στην Κύπρο από **Γάλλους** αρχαιολόγους.
- Ανακάλυψαν στην περιοχή **Σηλλουρόκαμπος**, στο χωριό **Παρεκκλησιά**, κοντά στη **Λεμεσό**, στοιχεία που αποδεικνύουν ότι **η γάτα είχε μεταβληθεί σε κατοικίδιο ζώο πριν από 9.500 χρόνια στην αρχαία Κύπρο και όχι πριν από 5.000 χρόνια στην Αρχαία Αίγυπτο, όπως μέχρι τώρα πίστευαν οι ειδικοί.**
- Οι Γάλλοι ερευνητές με δημοσιεύσεις τους στο περιοδικό *Science*, υποστηρίζουν ότι **με βάση τον σκελετό της γάτας**, που βρέθηκε κοντά σε ανθρώπινο σκελετό σε νεολιθικό τάφο στην περιοχή **Σηλλουρόκαμπος**, **είναι πολύ πιθανό η εξημέρωση της άγριας γάτας να είχε αρχίσει πολύ νωρίτερα από το 2.000 - 1.900 π.Χ.»**

Πηγή 8:

Ιστοσελίδα iKypros, 09/04/2004,

<http://mykypros.com/cgi-bin/hweb?-A=4612,printer.html&-V=ikypros>

Τι σκέφτονταν οι άνθρωποι της Νεολιθική Εποχής;

Σκέφτονταν κι άλλοι νεολιθικοί άνθρωποι όπως οι κάτοικοι του νεολιθικού οικισμού του Σηλλουρόκαμπου; Ποιες υποθέσεις μπορούμε να κάνουμε με βάση τα πιο κάτω ευρήματα; Σημειώνω πάνω στις φωτογραφίες τα στοιχεία που μπορούν να με βοηθήσουν.

Φωτογραφία ευρημάτων από νεολιθικό τάφο της Χοιροκοιτίας.

Πηγή: Le Brun, A. (1996). Νεολιθική Χοιροκοιτία. Λευκωσία: Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπεζίης Κύπρου, σ.55.

Φωτογραφία ευρημάτων από νεολιθικό τάφο στη Θαυλάνδη.

Πηγή: Charles Higham, 2006, <http://archaeology.about.com/od/mortuarystudies/ig/Ban-Non-Wat/Neolithic-Burial.htm>

Φωτογραφία ευρημάτων από νεολιθικό τάφο στη Γερμανία.

Πηγή: discovermagazine.com/2005/nov/haak-european-ancestors

Με βάση τα όσα διερευνήσαμε ως τώρα, τι μπορούμε να συμπεράνουμε;

Κάρτα συζήτησης: Ανακρίνουμε τα τεκμήρια.
Τι μπορεί να μας πει ένα αντικείμενο για το τι σκέφτονταν οι νεολιθικοί άνθρωποι και πώς εξέφραζαν τις ιδέες τους;

Φυσικά χαρακτηριστικά

Το αντικείμενο αυτό είναι φτιαγμένο από λίθο.

1. Πώς μοιάζει;
2. Τι παριστάνει;
3. Μπορείτε να δείτε οποιεσδήποτε επιγραφές, σύμβολα ή σημάδια;

Κατασκευή

1. Είναι χειροποίητο;
2. Είναι φτιαγμένο από διάφορα κομμάτια ή από ένα κομμάτι;
3. Με ποιο τρόπο το έφτιαξε ο δημιουργός του;

Λειτουργία

1. Σε τι χρησίμευε;
2. Πού άραγε χρησιμοποιούσαν το αντικείμενο αυτό; Για ποιο σκοπό;
3. Ποιοι άραγε το είχαν στην κατοχή τους;

Κατάσταση

Σε ποια κατάσταση βρίσκεται το αντικείμενο;

1. Μπορείτε να δείτε οποιεσδήποτε ενδείξεις που να δηλώνουν ότι έχει φθαρεί ή έχει σπάσει;
2. Είναι ολόκληρο το αντικείμενο; Τι σε κάνει να το πιστεύεις αυτό;

Αξία

1. Πόσο σημαντικό είναι το αντικείμενο για τον άνθρωπο που το έφτιαξε;
2. Πόσο σημαντικό είναι το αντικείμενο για τους αρχαιολόγους που το βρήκαν;
3. Πόσο σημαντικό είναι το αντικείμενο για σένα; Γιατί;

Τι σκέφτονταν και πώς εξέφραζαν τις ιδέες τους οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;

Τα αντικείμενα μπορούν να μας δώσουν ένα σωρό πληροφορίες για τις ιδέες των ανθρώπων της νεολιθικής εποχής και τον τρόπο με τον οποίο τις εξέφραζαν. Επισκέπτομαι κάθε σταθμό, με την ομάδα μου, και σημειώνω τις σκέψεις μου. Δίνω τίτλο στον κάθε αρχαιολογικό σταθμό που επισκέφτομαι.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ 1

Πηγή: Le Brun, A. (1996). Νεολιθική Χοιροκοιτία. Λευκωσία: Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπεζής Κύπρου.

Οι αρχαιολόγοι δεν έχουν συμφωνήσει ακόμα σε τι χρησίμευαν όλα αυτά τα αντικείμενα που βλέπουμε εδώ.

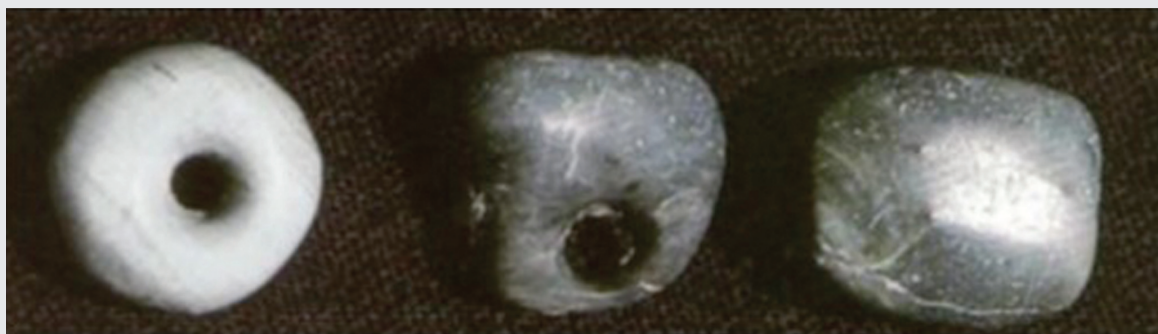
Πήλινο αντικείμενο, Δίμηνη, Ελλάδα
Πηγή: <http://www.europeanvirtualmuseum.it/reperti/174.htm>

Λίθινα αντικείμενα, Χοιροκοιτία
Πηγή: Le Brun, A. (1996). Νεολιθική Χοιροκοιτία. Λευκωσία: Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπεζής Κύπρου.

Τι σκέφτονταν και πώς εξέφραζαν τις ιδέες τους οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ 2

Πηγή: Le Brun, A. (1996). Νεολιθική Χοιροκοιτία. Λευκωσία: Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπέζης Κύπρου.

Λίθινα ευρήματα, Χοιροκοιτία.
Πηγή: Le Brun, A. (1996). Νεολιθική Χοιροκοιτία.
Λευκωσία: Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπέζης
Κύπρου.

Ευρήματα από λίθο και κοχύλια (όστρεα)
Πηγή: Hadjisavvas, S. (Ed.) (2010). Cyprus at the
Crossroad of civilisations. [Κύπρος: Σταυροδρόμι των
Πολιτισμών]. Nicosia: The government of the Republic
of Cyprus

Ευρήματα από οστά και κοχύλια, Αυστρία
Πηγή: <http://www.europeanvirtualmuseum.it/reperidetagli/Deepenings202.htm>

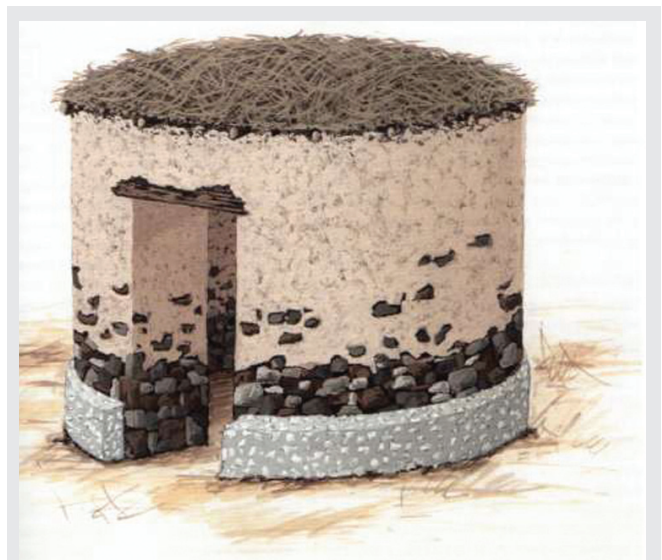

Τι σκέφτονταν και πώς εξέφραζαν τις ιδέες τους οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ 3

Νεολιθικό πηγάδι, Κισσόνεργα – Μυλούθκια
Πηγή: Hadjisavvas, S. (Ed.) (2010). *Cyprus at the Crossroad of civilisations*. [Κύπρος: Σταυροδρόμι των Πολιτισμών]. Nicosia: The government of the Republic of Cyprus

Αναπαράσταση νεολιθικών καταλοίπων ευρήματος, Παρεκκλησιά – Σηλλουρόκαμπος
Πηγή: Hadjisavvas, S. (Ed.) (2010). *Cyprus at the Crossroad of civilisations*. [Κύπρος: Σταυροδρόμι των Πολιτισμών]. Nicosia: The government of the Republic of Cyprus

Τι σκέφτονταν και πώς εξέφραζαν τις ιδέες τους οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ 4

Εύρημα από πηλό και δέρμα, Γερμανία

Πηγή: <http://www.europeanvirtualmuseum.it/repertidettagli/Deepenings202.htm>

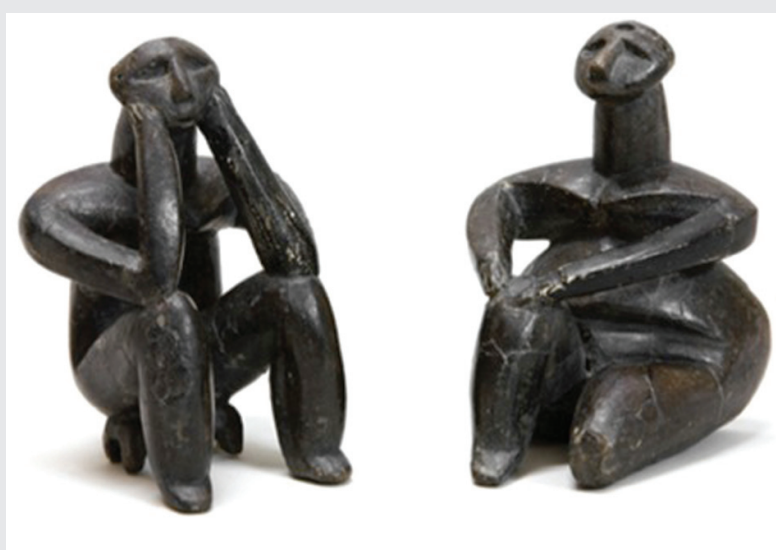

Νεολιθικά ευρήματα από οστά, Κίνα

Πηγή: <http://www.nature.com/nature/journal/v401/n6751/pdf/401366a0.pdf>

Τι σκέφτονταν και πώς εξέφραζαν τις ιδέες τους οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;

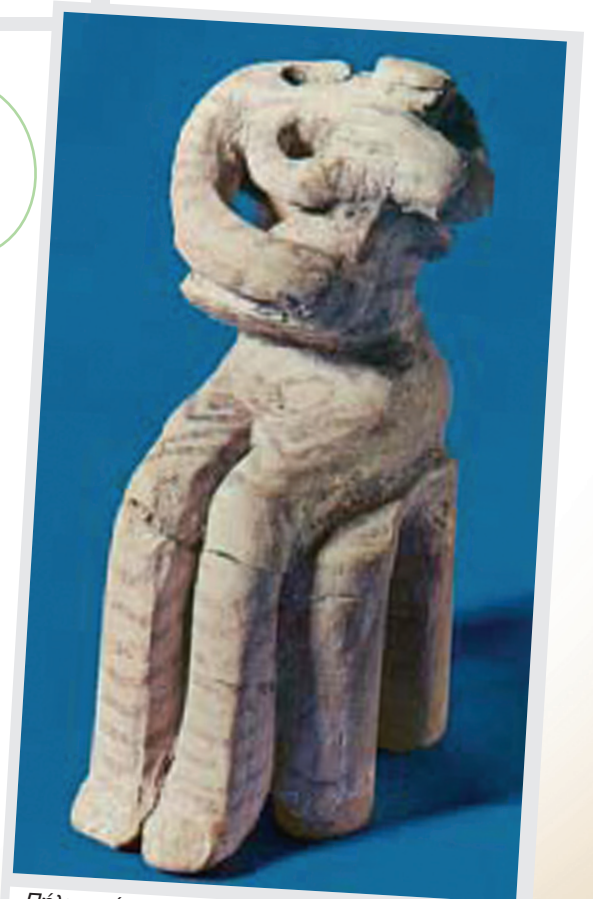
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ 5

Πηγή: <http://www.europeanvirtualmuseum.it>

Λίθινο εύρημα, Χοιροκοιτία
Πηγή: Le Brun, A. (1996). Νεολιθική Χοιροκοιτία. Λευκωσία:
Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπεζίης Κύπρου

Πήλινο εύρημα, Δίμηνη
Πηγή: <http://www.europeanvirtualmuseum.it>

Πόσο μεγάλες ήταν οι ομάδες των ανθρώπων της Νεολιθικής Εποχής;

Οι πιο κάτω κύκλοι αναπαριστούν το μέγεθος διαφόρων νεολιθικών οικισμών. Κόβω προσεκτικά τους κύκλους και στη συνέχεια τους βάζω σε σειρά ξεκινώντας από τον μεγαλύτερο.

Νεολιθικός
οικισμός
Ναχάλ Όρεν
(Ισραήλ)
20–60 κάτοικοι

Νεολιθικός οικισμός
Γιφταχέλ (Ισραήλ)
150–450 κάτοικοι

Νεολιθικός οικισμός
Ιεριχούς (Ισραήλ)
25–750 κάτοικοι

Νεολιθικός οικισμός
Γίλγκαλ (Ισραήλ)
100–300 κάτοικοι

Νεολιθικός οικισμός
Μπάστα (Ιορδανία)
1000- 4000 κάτοικοι

Πόσο μεγάλες ήταν οι ομάδες των ανθρώπων της Νεολιθικής Εποχής;

Χρησιμοποιώντας τους κύκλους που έκοψα, υπολογίζω τον πληθυσμό των πιο κάτω νεολιθικών οικισμών της Κύπρου.

Νεολιθικός οικισμός
Χοιροκοιτίας (Κύπρος)
/ _____ κάτοικοι

Νεολιθικός οικισμός
Σωτήρας (Κύπρος)
/ _____ κάτοικοι

Νεολιθικός οικισμός
Συλλουρόκαμπου
(Κύπρος)
/ _____ κάτοικοι

Ήταν όλοι ίσοι μεταξύ τους οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;

Στο πιο κάτω κείμενο σημειώνω σε κάθε παράγραφο ένα τεκμήριο που δείχνει ότι οι άνθρωποι των νεολιθικών χωριών μάλλον ΔΕΝ ΗΤΑΝ ΙΣΟΙ μεταξύ τους.

Κείμενο 1

Πολλοί αρχαιολόγοι πιστεύουν ότι στα χωριά της Νεολιθικής Εποχής κάποιοι άνθρωποι ήταν πιο πλούσιοι από τους υπόλοιπους. Για παράδειγμα οι καλύτεροι κυνηγοί και οι καλύτεροι καλλιεργητές της γης μπορούσαν να έχουν περισσότερη τροφή.

Υποστηρίζουν ότι σε μερικούς οικισμούς έχουν βρεθεί: σπίτια που είναι πιο μεγάλα από τα υπόλοιπα και τάφοι με πιο πολλά αντικείμενα από άλλους τάφους. Πιστεύουν ότι αυτά είναι τεκμήρια που φανερώνουν ότι πιθανότατα κάποιοι άνθρωποι ήταν πιο πλούσιοι από τους υπόλοιπους και έπαιρναν αποφάσεις για όλο το χωριό.

Επίσης, πιστεύουν ότι αφού πολλοί άνθρωποι έπρεπε να ζουν στον ίδιο χώρο, κάποιοι από αυτούς έπρεπε να παίρνουν τις αποφάσεις για όλη την ομάδα, όπως γίνεται και σήμερα. Για παράδειγμα, κάποιος ή κάποιοι έπρεπε να αποφασίζουν για το πώς θα κτίσουν το τείχος γύρω από το χωριό ή αν θα έπρεπε να δεχτούν να κατοικήσει στο χωριό τους μια νέα ομάδα ανθρώπων που ήρθε από κάπου αλλού. Θα ήταν πολύ δύσκολο να αποφασίσουν για κάτι τέτοιο πάρα πολλοί άνθρωποι μαζί.

Στο πιο κάτω κείμενο σημειώνω σε κάθε παράγραφο ένα τεκμήριο που δείχνει ότι οι άνθρωποι των νεολιθικών χωριών μάλλον ΗΤΑΝ ΙΣΟΙ μεταξύ τους.

Κείμενο 2

Πολλοί αρχαιολόγοι πιστεύουν ότι τα ευρήματα δεν μας δίνουν αρκετά τεκμήρια για το ότι κάποιοι άνθρωποι ήταν πιο πλούσιοι ή πιο ισχυροί από τους υπόλοιπους στο ίδιο χωριό. Δεν έχουμε, για παράδειγμα, τεκμήρια που να λένε ότι κάποιοι ήταν καλύτεροι κυνηγοί ή καλύτεροι καλλιεργητές της γης.

Υποστηρίζουν ότι μόνο σε κάποιους νεολιθικούς οικισμούς έχουν βρεθεί σπίτια που είναι πιο μεγάλα από τα υπόλοιπα και τάφοι με πιο πολλά αντικείμενα από άλλους. Πιστεύουν ότι αυτά είναι τεκμήρια για το ότι μάλλον όλοι οι άνθρωποι ήταν ίσοι μεταξύ τους και οι αποφάσεις για το χωριό ήταν κοινές.

Επίσης, πιστεύουν ότι πολλοί άνθρωποι μπορεί να ζούσαν μαζί χωρίς να χρειάζονταν κάποιον ή κάποιους να παίρνουν τις αποφάσεις για τους υπόλοιπους, αφού και σήμερα υπάρχουν ομάδες ανθρώπων που ζουν όπως οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής χωρίς να έχουν ορισμένους αρχηγούς. Σε αυτές τις ομάδες παίρνουν όλοι μαζί τις αποφάσεις που αφορούν όλα τα μέλη της ομάδας.

Ήταν όλοι ίσοι μεταξύ τους οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;

Ήταν ή δεν ήταν ίσοι μεταξύ τους οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής; Ποια η άποψη των αρχαιολόγων;

Γιατί οι αρχαιολόγοι διαφωνούν μεταξύ τους;

Συγκρίνω τις απαντήσεις μου με αυτές που έχει σημειώσει το παιδί που κάθεται δίπλα μου. Συζητούμε τις απόψεις μας.

Γράφω τη δική μου άποψη με βάση τα τεκμήρια που εντόπισα πιο πάνω αλλά και από όσα έμαθα για τη Νεολιθική Εποχή (δεν είναι υποχρεωτικό να συμφωνήσω με μια μόνο από τις πιο πάνω απόψεις).

Νεολιθική Εποχή

Πώς οργανωνόμαστε;

Ποιοι ήταν πιο ισχυροί κατά τη Νεολιθική Εποχή;
Οι άντρες ή οι γυναίκες;

Μελετώ τις πιο κάτω πηγές και εντοπίζω τεκμήρια που απαντούν το πιο πάνω ερώτημα.

Από τους σκελετούς που έχουν βρεθεί φαίνεται ότι οι άνδρες της Νεολιθικής Εποχής ήταν πιο δυνατοί σωματικά από τις γυναίκες.

Στους περισσότερους τάφους της Νεολιθικής Εποχής δεν έχουν βρεθεί τεκμήρια που να δείχνουν σημαντικές διαφορές ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες, ως προς το ποιοι/ες ήταν οι πιο ισχυροί/ες.

Πάρα πολλά από τα ευρήματα (ειδώλια) της Νεολιθικής Εποχής αναπαριστούν γυναίκες και μάλιστα κάποιοι αρχαιολόγοι θεωρούν ότι οι νεολιθικοί άνθρωποι πίστευαν σε θεές.

Ποιοι ήταν πιο ισχυροί κατά τη Νεολιθική Εποχή;

Οι άντρες, οι γυναίκες ή ήταν ίσοι μεταξύ τους;

Ποια τεκμήρια υποστηρίζουν το συμπέρασμα στο οποίο έχω καταλήξει;

Ποιες ήταν οι σχέσεις μεταξύ των διαφορετικών ομάδων (χωριών) της Νεολιθικής Εποχής;

Υπήρχαν συγκρούσεις μεταξύ των ομάδων της Νεολιθικής Εποχής; Μελετώ τις πηγές και υπογραμμίζω ή σημειώνω τεκμήρια (πληροφορίες) που με βοηθούν να απαντήσω το πιο πάνω ερώτημα

Αιχμές βελών από τον νεολιθικό οικισμό της Γιφτατέλ (Ισραήλ). Τέτοια ευρήματα έχουν βρεθεί σε πολλούς νεολιθικούς οικισμούς.

Πηγή φωτογραφίας:
<http://en.wikipedia.org/wiki/Yiftahel>

Κρανίο που βρέθηκε στην Αγγλία. Στο κρανίο φαίνεται μια τρύπα (κάκωση) που σύμφωνα με τους αρχαιολόγους μπορεί να δημιουργήθηκε από βέλος. Σκελετοί με κακώσεις που μπορεί να προκλήθηκαν από όπλα βρέθηκαν σε διάφορα μέρη του κόσμου.

Πηγή φωτογραφίας:

www.archaeology.co.uk/articles/features/bloody-stone-age-war-in-the-neolithic.htm

Αναπαράσταση του νεολιθικού οικισμού στο Σεσκλό (Ελλάδα) που φαίνεται να περιβάλλεται από τείχος. Τείχη υπάρχουν και σε πολλούς άλλους οικισμούς της Νεολιθικής Εποχής.

Πηγή αναπαράστασης: *Ιστορία του ελληνικού Έθνους, Τόμος Α'*, Εκδοτική Αθηνών ΑΕ

Ποιες ήταν οι σχέσεις μεταξύ των διαφορετικών ομάδων (χωριών) της Νεολιθικής Εποχής;

Συνεργάζονταν μεταξύ τους οι ομάδες της Νεολιθικής Εποχής; Μελετώ τις πηγές και υπογραμμίζω ή σημειώνω τεκμήρια (πληροφορίες) που με βοηθούν να απαντήσω το πιο πάνω ερώτημα.

Κοσμήματα φτιαγμένα από ένα είδος κοχυλιού που υπάρχει μόνο σε μερικές θάλασσες. Τέτοια κοσμήματα έχουν βρεθεί σε νεολιθικά χωριά που βρίσκονται πολύ μακριά από τη θάλασσα.

Πηγή φωτογραφίας:

<http://www.ime.gr/chronos/01/en/nl/culture/jewellery.html>

Λεπίδες φτιαγμένες από οψιανό (πέτρα από λάβα ηφαιστείου) που βρέθηκαν στον νεολιθικό οικισμό του Σηλλουρόκαμπου στην Κύπρο. Στην Κύπρο όμως δεν υπάρχει αυτό το είδος πέτρας.

Πηγή φωτογραφίας: Φωτογραφικό Αρχείο, Τμήμα Αρχαιοτήτων Κύπρου.

Πήλινο αγγείο με «χτενιστή» διακόσμηση που βρέθηκε στη **Χοιροκοιτία**. Αγγεία διακοσμημένα με αυτό τον τρόπο έχουν βρεθεί σε διάφορους οικισμούς στην Κύπρο αλλά και σε άλλα μέρη του κόσμου.

Πηγή φωτογραφίας:

<http://www.cyprus-archaeology.org.uk/periods/neolithic.htm>

